विमुक्त जाती व भटक्या जमाती तथा इतर
मागासवर्गीय जातींची यादी

स्पष्टीकरण

महाराष्ट्र शासन
समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग,
शासन निर्णय क्र. सीबीसी-१९८६/१४६५८/[२४५२]/मावक-५
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक:- १ एप्रिल, १९८७

वाचा:- १) शासन निर्णय शिक्षण व सेवा योजन विभाग, क्र. सीबीसी-१३६१-म, दि. २१ नोव्हेंबर, १९६१, त्यासोबत प्रसिध्द करण्यात आलेली आणि वेळोवेळी सुधारीत केलेली विमुक्त जाती व भटक्या जमातींची यादी.

२) शासन निर्णय, शिक्षण व समाजकल्याण विभाग, क्र. सीबीसी-१४६७-म, दि. १३ ऑक्टोबर, १९६७ अन्वये प्रसिध्द करण्यात आलेली आणि वेळोवेळी सुधारीत करण्यात आलेली इतर मागासवर्गाची यादी.

शासन निर्णय:- शासन निर्णय, शिक्षण व समाजकल्याण विभाग क्र. सीबीसी-१३६१-म, दि. २१ नोव्हेंबर, १९६१ मध्ये स्पष्ट केल्याप्रमाणे तत्कालीन मुंबई शासनाने त्रिसूत्री पंचवार्षिक योजनेचा दृष्टीकोन तयार करण्यासाठी नियुक्त केलेल्या समाजकल्याण-अभ्यास गटाने विमुक्त जाती [माजी गुन्हेगार जमाती] व भटक्या तथा निम-भटक्या जमातींची एकत्रित यादी तयार करावी आणि त्यांच्या कल्याणासाठी समान कार्यक्रम तयार करावा अशी शिफारस केलेली होती. ती शिफारस तत्कालीन मुंबई राज्य शासनाने मान्य केली आणि त्या अनुषंगाने विमुक्त जाती व भटक्या जमातींची एकत्रित यादी तयार करण्याचे हेतूने माजी गुन्हेगार जमाती आणि भटक्या व निम-भटक्या जमातींचे वास्तव्य असलेल्या क्षेत्राचे सर्वेक्षण करून त्यांचे राहणीमान, गरजा आणि गरजा भागविण्याचे मार्ग आणि साधने यांचा अभ्यास करून अशा जमातींची एकत्रित यादी तयार करण्याचे दृष्टीने शासनाला शिफारस करण्यासाठी एक विशेष कार्य अधिकाऱ्याची नियुक्ती करण्यात आलेली होती. त्या विशेष कार्य अधिकाऱ्याने जुलै, १९६१ मध्ये आपला सर्वेक्षण अहवाल शासनास सादर केला. तो सर्वेक्षण अहवाल विचारात घेऊन महाराष्ट्र शासनाने माजी गुन्हेगार जमाती आणि [illegible] कायदा रद्द झाल्यानंतरही गुन्हेगारी प्रवृत्ती अस्तित्वात आहे अशा जमातींची तथा कोठेही स्थायिक न होता उदरनिर्वाहासाठी एका गावाहून दुसऱ्या गावी सदैव भटकण्याची प्रवृत्ती असलेल्या जमातींची यादी दि. २१ नोव्हेंबर, १९६१ च्या सदरहू शासन निर्णयान्वये घोषित केली. अशाप्रकारे विमुक्त जातींची यादी म्हणजे १९२४ च्या गुन्हेगारी जमाती कायद्याखाली गुन्हेगार म्हणून घोषित झालेल्या जमाती, गुन्हेगार व्यक्तींची टोळी किंवा गट यांच्या, टोळीचा किंवा गटाचा भाग याची यादी असून भटक्या

जमातींची यादी म्हणजे स्वातंत्र्यपूर्व काळापासून भटकी प्रवृत्ती असलेल्या महाराष्ट्रातील जमातींची यादी आहे. या यादीत स्वातंत्र्यानंतर फाळणी झाल्यावर अन्य प्रांतातून शरणार्थी म्हणून आलेल्या व महाराष्ट्रात स्थायिक झालेल्या कोणत्याही जातींचा समावेश नाही. मात्र दि. २३ ऑक्टोबर, १९६७ च्या शासन निर्णय शिक्षण व समाजकल्याण विभाग क्र. सीबीसी-१९६७-म अन्वये घोषित करण्यात आलेल्या व वेळोवेळी सुधारीत करण्यात आलेल्या इतर मागासवर्गाच्या यादीत सिंधी समाजातील फक्त [illegible], [illegible], खाटी, कुछरीया व सुथारीया या ५ जातींचा समावेश आहे.

आधारावर

२. वरील पार्श्वभूमीच्या ~~[illegible]~~ शासन असे आदेश देत आहे की, इतर मागासवर्गाच्या यादीतील क्र. ४९, ५०, ६५, ८१ व १४६ वगळता अन्य सर्व क्रमांकावरील जातीच्या नावापुढे आणि विमुक्त जाती व भटक्या जमातीच्या यादीत समाविष्ट असलेल्या सर्व जातींच्या नावापुढे "सिंधी समाज वगळून" हे शब्द समाविष्ट करण्यात यावेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

[प. वा. वळवी]
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,
मा. राज्यपाल यांचे सचिव,
मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव,
संचालक, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे [१० प्रती]
संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे
अतिरिक्त आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक/नागपूर
[illegible], आदिवासी विकास, नाशिक
सर्व विभागीय आयुक्त,/ सर्व अप्पर विभागीय आयुक्त.
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व जिल्हा [illegible] अधिकारी [१० प्रती]
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
सर्व विभागीय समाजकल्याण अधिकारी,
सर्व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी,
सर्व जिल्हा परिषदांचे समाजकल्याण अधिकारी वर्ग-१
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई/ महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर
[illegible], उच्च न्यायालय, मुंबई [पत्राने]
[illegible], उच्च न्यायालय, [illegible], [पत्राने]
[illegible], मुंबई
[illegible] जाती/जमाती आयोग, भारत सरकार, चिपळूणकर भवन, शास्त्री मार्ग, नवी पेठ, पुणे-४११०३० [पत्राने]
[illegible]
[illegible] [इएसटी-१], सहाय्यक सचिव [इएसटी-२]] स. क. सां. का. क्री. व प. विभाग, मंत्रालय, मुंबई
[illegible] -[illegible]-५